

manžel. Tak nic. Zeptal jsem se, v kolik to letí. Asi v pět. Řekl jsem, že ji tedy čekám v pět v té malé vinárně, kde jsme spolu byli vůbec prvně, loni, v listopadu? Rozesmála se povedeně, no tohleto... tohleto, to tedy, a co když to udělám? Udělej, mluvím vážně. Co by to znamenalo? Zkus to, uvidíš. Smála se, tohle teda...

Nakonec jsme se vrátili k tomu, že se rozloučíme ve čtvrtek. Když o tom přemýšlím, přicházím na to, co bych jí všecko měl říct. Skoro abych si udělal poznámky. Tak předně, že opravdický život je ten, který se žije, a čekat, že teprv přijde, je nesmysl. Když se bude trochu trápit, nevadí, ale trápení musí se dostat do jejího díla, bude krásnější. Za druhé, se svým mužem uspořádej si život klidný a stálý, třeba ne tak umělecký jako tady. „Čemu říkáš umělecký život?“ zeptá se. Za další, nedat se zpopelnit. Naše rozloučení představuju si nikoli v nějaké skryši, nýbrž mezi lidmi, na ulici, ve Slávii třeba, a zastavit se u Chramostů, jestliže se budeme loučit směrem k jihu, či u Kosíků, jestliže k severu. Já chci udělat z našeho vztahu něco, co smí a může být! „A na mě vzpomínej s tím smutkem, co se vytrácí a vytrácí bez pachuti,“ řeknu za páte.

Když jsem přišel domů, měl jsem ve schránce obálku a v ní od Karla Šiktance překlad „Smutné neděle“. Rukou dole připsáno: „Milej Ludvíku, takhle jsem to zrobil. Tak si to zpívej – ale nestřílej se, to je tak pro maďarský oficíry!“

*... Bilej den sváteční ze snů a z poupátek
prázdněj jak houpačka vrátil se nazpátek...*

Takže to klapě všecko přesně. Brečím. (Teď, 18. března 1980, znovu.)

Středa 22. srpna 1979

Nezdávají se mi teď žádné zřetelné sny, takže ráno nevím nic. Mám život věčný a praktický, že by ani nebylo důvodu o něm mluvit, jenže napsal jsem této knížky už takový kus, že musím pokračovat. Jsem však už zas v koutě před otázkou, psát-li či mlčet o nejsoukromější stránce.

Zatím píšu, co píšu, aniž vím, k čemu to povede buď samo, či kam to dovedu. Originál rukopisu ukládám na jednom místě, kopii na jiném, nemám doma víc než posledních pár stránek, takže napsané po sobě nečtu. Kopii schovává mi Richard Slavík, čte ji, a jeho žena. Asi v pololetí jsem je oba požádal, aby mi řekli, co si myslí. Co mi řekli, neodvažuju se úplně vyslovit, ale něco přece musím. Richard:

Úžas nad tím, jak může vypadat jeden konkrétní život, život mimořádně svobodný, odrážející však nesvobodu života obecného. Nerozhodnost, zda uchovat ostrou dokumentárnost těchto zápisů, nebo ji rozostřit porcí smyšlenky. Kdo ponese odpovědnost za bolest zúčastněných postav? Ta bolest se nedá smazat, ani omluvit, snad by ji trochu vyvážil – říká Richard – mimořádný „zdar díla“. Těžké už je se mnou žít. Ještě se stát předmětem mého psaní!

Richardova žena: Pláče při četbě lítostí. (Já už při psaní, paní!) Čtenář je zvyklý na spravedlivý vývoj románu, sympatizuje s hrdinou a prožije s ním katarzi. Já nic takového nechystám? Byla překvapena, ani ne rozčarována, prostě překvapena, že ve skutečnosti píšu jinak, než se jevílo dosud, teprv teď dovede si představit, co práce jsem vkládal do svých vět, než byly až příslovecně přesné.

Řekl jsem, že nevím, k čemu ještě své psaní dovedu, zatím prostě musím psát pořád dál. Jsem v pokušení obého: krutého dokumentu i kouzelné fikce. Katarze? Já ji mám v přiznání. Přiznávám, že žiju nikoli z nenávisti k čemukoli, nýbrž ze síly dobrých věcí a ze síly lidí, kteří se dostali do mého osudu. Toto je můj počet ze všeho. Jazyk a styl? Nepřetvařoval jsem se ani předtím, ale pravda je, že jsem velice dbal na perfekci provedení a na čtenáře. Až tuto věc dopíšu, jenom ji trochu přejedu perem a protáhnu ještě jednou strojem, abych odstranil hrubé třísky, a na čtenáře nebudu dbát. A veřejnost? (Protože v připomínkách poznávám i lítost, že zklamán může být „národ“.) Národ ať opustí pohodlnou domněnku, že kdosi jiný představuje jeho ctnosti, jiný než koho odkráčí počtít devětadevadesátiprocentní volbou. Je tu spousta zavřených lidí, a národ?

Právě se vrátila Madla z práce, s obrovskou kyticí růží v náručí. Patnáct je jich. Rozložili jsme je po stole a rozdělili do dvou nádob. Doručil jí je do zaměstnání zahradnický posel. Byla u nich vizitka se slovy: s láskou a úctou. – Bez podpisu.

Pátek 24. srpna 1979

Dopekl jsem kuře. Jsou tři hodiny a deset minut. Teď asi jede Helena ulicí blízko nás k letišti.

Dneska se mi zdálo, že mám dělat maturitu. Však jak to může dopadnout, říkal jsem si. Ať to dopadne, jak chce. A tupě jsem seděl v čekárně, zatímco Petr Pithart si opakoval. „Ukaž,“ natáhl jsem k němu ruku. Půjčil mi svůj oranžový sešit, jehož listovní bylo po straně opatřeno zástřihy s abecedou jako příruční telefonní seznam. Našel jsem písmenko K: káva. Bylo tam uvedeno chemické složení